

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan zvečer, izredne nedelje in praznike, ter volja po pošti prejeti. Za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 50 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 2 K 50 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljanja naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritistopne peti-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izročijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovoli po pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Naše stališče.

Pri XIV. glavni skupščini „Zaveze“ dne 15. avgusta t. l. v Trstu govoril učitelj E. Gangl.

III.

Iz povedanega izhaja neovrgljivi dokaz, da sem trdil poprej popolnoma prav, ko sem dejal, da ni kmalu komu treba toliko ugleda, kakor ga je treba šoli in učiteljstvu, ako se hoče vzdržati v tako resnih časih boja in naporov.

Iz povedanega je dalje razvidno, da so resnične besede, ki jih je zapisal „Slovenski Narod“ letos dne 19. aprila, razpravljajoč o našem ljudskem šolstvu: »... Tudi pri nas so klerikalci zakleti sovražniki šolstva in učiteljstva. Učitelj, ki vestno izvršuje svoje dolžnosti in se zaveda svoje naloge, mora biti vsak brez izjeme pripravljen, da ga bodo klerikalci preganjali, kolikor jim bo mogoče, ter vidijo v vsakem vestnem in zavednem učitelju naravnega nasprotnika svojih prizadevanj. S preganjanjem učiteljstva in škovanjem zoper šolo hočejo klerikalci omejiti vpliv šolstva na ljudstvo, hočejo zavirati razširjanje omike.«

Ker imamo danes še mnogo važnega posla, zato se moram kar najbolj omejiti. Ker sem doslej povedal, da ima napredno učiteljstvo glede čuvanja svojega ugleda izven šole čisto in mirno vest, se moram resnici in popolnosti na ljubo dotekniti tudi zahteve, ki govori o izdatnosti učiteljevega delovanja kot odgovitelja in učitelja.

Sami vemo najbolj, da nam je takrat delovanje v šoli najlažje, kadar stopimo v učilnico brez morečih skrbi — veseli, lahki, hrepeneči po vzgajanju in poučevanju. A sami vemo tudi najbolj, kako nam je težak posel, kadar pritiskajo na nas skrbi z železnimi rokami. In vprašal bi sedaj: Kaj je pri nas večkrat: skrb ali brez skrbi? Naj odgovorim za vse skupaj: Skrb! In sicer težka, taka, ki se je ne moreš iznebiti, če potegneš z roko po čelu, saj je to skrb za obstanek, pri mnogih skrb za rodbino! Naj računamo še toliko, naj ščipljemo tuintam —

premnogokrat ne pokrijejo tisti dohodki, ki jih prejemamo kot učitelji, naših izdatkov. Če je človek samski, se morda prerije, ako se že kot mlad človek zapre v celico in se zadovolji z željami po boljših časih. Če imaš pa familio, potem se ne smeš zadovoljevati z golim vzdihovanjem, zakaj tvojim ljudem je treba kruha, a za kruh je treba denarja. In tega je premalo. Pa naj mislimo tako ali drugače, naj preudarjamo na vse strani, naj molčimo ali govorimo — resnica ostane resnica: Plače učiteljstva so beraške in nedostojne. Čul sem že, ko nam je očital ta ali oni: Vedno in vedno tarnate, kakor da bi ne imeli na svetu drugega posla! — Ali naj lažemo? Ali se naj ščepirimo in si zidamo hiše za svoje denarje? Zato pa bodi komu prav ali ne, — bodi tistim, ki bi lahko pomagali, v sramoto ali v očitanje — resnica ostane resnica: Plače učiteljstva so beraške in nedostojne!

A ker sem razpravljal o tem predmetu že obširneje leta 1899. pri »Zavezni« zborovanju v Gorici, naj zadostuje, da postavim merodajnim faktorjem pred oči ono krasno eksistencijo, ki jo slikovito razgrinja po potrpežljivem papirju § 55. že parkrat omenjenega zakona.

Točka prva govori: »Najmanjše prejemke, izpod katerih ne sme nobena šolska občina iti na nižje, je odmeriti tako, da učitelj in podučitelj niso primorani truditi se s postranskimi opravili, ampak da lahko vso svojo moč na svoj poklic obračajo, in da je učiteljem še tudi mogoče, svojo rodovino živiti primerno okolnostim dotičnega kraja.«

Kolikor vem, niso v Avstriji danes še nikjer tako urejeni naši prejemki, da bi odgovarjali določbam ravnokar navedenega paragrafa, zlasti se bje brez prestanka temu zakonu neusmiljeno v lice na Kranjskem, Goriškem, Primorskem in v Istri. Ako se naše prošnje sploh rešujejo, se rešujejo z malenkostnimi vspehi, a vse peticije, kolikor jih je ušlo, vse avstrijsko učiteljstvo skupno na državni

zbor in visoko naučno ministrstvo, so ostale do današnjega dneva — žal! — nerešene. Veliko nelogičnost zapazimo lahko v tem, da ne stori država za izboljšanje gmotnega stanja ljudskega učiteljstva ničesar, dasi ima po členu 17. državnih osnovnih zakonov glede šolstva vse pravice najvišje voditve in najvišjega nadzorstva. In tako smo učitelji pol državni, pol deželni funkcionarji ter moramo na ta način služiti nekako dvema gospodoma. Eden je radodaren v ukazih in odredbah, ki napravljajo naše službovanje čim težje, drugi je skop v plačevanju vstevih in vestnih delavcev, kar napravljajo naše službovanje čim neznosnejše. In mi plavamo, da ne utonemo. In zaradi tega, ker nečemo merodajni faktorji stopiti k skupnemu delu, da bi dali zakonu pravomočnost, da nam nebi tako jasno sami govorili, da ni tudi zakonov treba vedno upoštevati z dostojno udanostjo in neupornostjo, je učiteljstvu samemu — ker mu je končno vendarle treba jedi in obleke — nemogoče obračati vse svoje močine svoj poklic, nego mora paziti — in to vedno in natančno! — da pride kje do kakega postranskega zaslužka, ki mu ugrabi vse tiste svobodne ure, katere bi sicer uporabil v to, da se mu odpočije izmučeno telo in razvedri duh. Tako smo, gospoda moja, kakor stroji, ki jih gonijo v tvornicah dan in noč! Če se stroj pokvari, ga popravijo tisti, ki jim je služil, a če pokvarimo mi, moramo zdravnika drago plačati sami, če moremo, če ne — čakajmo, da pride zadnja ljubica po nas!

Kakor pa kažejo znamenja, nam bodo vzeli z raznimi odredbami polagoma še ta svobodni čas, ki ga imamo tuintam vzlic vsem postranskim opravilom. Priznavam javno in odkrito in vem, da priznavate z menoj vred vsi, ki ste tu prisotni, da je docela opravičena skrb višjih šolskih oblasti za povzdigo ljudskega šolstva, tista očetovska skrb, ki meri na to, da bi se naše šolstvo povzpelo na idealno višino

ter bilo v resnici vsem onim, za katere je, v najvišjo blaginjo. Tako se nam je preosnovalo v zadnjih letih naše nadzornišvo, in če je vox populi tudi vox dei, bodo deželne učiteljske konferencije vzele v pretres tudi naše učne načrte. A eno moram vendarle pripomniti, to namreč, da napravljajo na premnoge to beganje za popolnostjo vtisk, kakor da hočejo dograditi to velikansko poslopje od zgoraj dol, mesto da bi zidal odspodaj gor. Temelj ustvarja državni šolski zakon. Potem pa pridemo precej mi, ker smo mi tisti, ki presajamo njega dobrote med ljudstvo. Najprej bi bilo treba po mojih skromnih mislih nam zagotoviti pošteno, v zakonu utemeljeno eksistenco, potem bi smeli z nami tako razpolagati, kakor zahtevajo druge določbe zakonov in odredb. A dandanes ukazujejo, odreja, disciplinirajo, nalagajo dolžnost na dolžnost, odgovornost na odgovornost — nas pa ne vpraša nihče: Ali boste vzemli vse to? Za nas se ne zmeni nihče, na nas se ne ozira nihče! Samo toliko vemo, da smo za delo dobri, samo toliko, da ni plačila za naše delo!

V Ljubljani, 21. avgusta.

Češko-nemška sprava.

»Národní Listy« iznova povdajajo, da se Čehi nikakor ne bodo zadovoljili s češko-nemško spravo, kakoršno jim ponuja vlada, ter ne bodo zapadli zopet nazaj v svoje stare grehe, ker ne marajo nikakih kompromisov. Sicer je vlada tudi skoraj docela pozabila na pravne konference, ker ima sedaj preveč opravka z nagodbo z Ogrsko in tudi zato, ker se boji, da bi ne imele istega uspeha, katerega si želi. Vsenemce in tudi socialdemokrate bi pl. Koerber že zadovoljil, boji se le češke opozicije, ki mu lahko s tiho obstrukcijo in z dolgovestnimi predlogami zavleče in celo onemogoči nagodbo. A časa pl. Koerber ne more izgubljati, zato skuša vlada, da si obdrži vse gorke. Vsakemu nekaj! Toda Nemci se protivijo, da bi se vpeljal v urade na Češkem zopet

LISTEK.

Po Gorenji Italiji.

Spomini s pota.

(Dalje.)

Stopivšemu na dvorišče, ki je z marmornatimi ploščami tlakovano, pa se ti zdi, da nisi v sredi ene same palače, nego da te obdaja petero palač različnih pročelij. Gotski, romanski, barokni in novorenesančni slog je izražen tu v svoji najvzornejši popolnosti ali pa so kombinirani vsi slogi v čudežno slikovito harmonijo. Na treh straneh trinadstropna stebrišča z ogromnimi okni, na četrti v zdolblinah razni kipi, pomoli, verande, galerije in razkošni ornamenti. V prvo nadstropje vodijo široke marmornate stopnjice, Scala dei Giganti z velikima sohami Marta in Neptuna (delo Jac. Sansovina). Na teh stopnjicah so nekdanj kronali dožeje, odtod pa nas vodi Scala d' oro (zlate stopnjice) v nekdanje zborovalnice, sodne dvorane in sobane senata, kolegija, sveta desetorice itd.

Danes so te velikanske luksuriozne sobe galerija slik in kipov. Umotvori Tintoretta, Pavla Venoreškega in Palme Gio-

vana, Tiziana, Sansovina i. dr. nesmrtnih umetnikov visé po stenah ter so zbrani iz vse nekdanje silne benečanske države občinstvu na ogled. Tu je Bibliotheca Marciana, ki ima nad 350.000 tiskanih del in nad 10.000 znamenitih rokopisov, dalje arheološki muzej s kipi grških in rimskih plastikov ter z antiknimi in modernimi deli, večinoma plen, ki so ga prinesli Benečani s svojih zmagovitih vojev s Turčijo, Grčijo, Tunisom in raznimi italijanskimi republikami.

Silno bogastvo leži v teh kolosálnih slikah po stenah in po stropih. V I. nadstropju je 8, v drugem 11 dvoran, polnih najdragocenejših umotvorov najslavnejših italijanskih veleduhov, a tudi stebrišča in galerije so pokrite s kipi in reliefi neprecenljive umetniške in zgodovinske vrednosti.

Globoko pod palačo pa so takozvani Pozzi, v skalo sekane ječe, kletem brez oken podobni strašni prostori, mučilnica in morišče. Ozki in zaduhli hodniki segajo daleč okoli pod zemljo, na desni in levi so nizka vrata, skozi katera je možno v kaznilnice državnih zločincev in veleizdajalcev. Tu je ležal v težkih verigah nesrečni dože Marino Foscari, vojskovodja Conte di Carmaguola, arhitekt Filippo Ca-

lendario i. dr. Tu stoji v ozkem hodniku kos stebra, na katerega so polagali nesrečniki svoje glave pod sekiro krvnika. Tla so nagnena proti morskai strani in v tleh sta dve luknji, skozi katere se je otekala njih kri. Za njimi pa so mala vrata, odkoder so njih trupla odvažali na barkah ter jih potapljali daleč v morju.

Palačo dožev veže z ječo navadnih zločincev (Carceri — Prigioni) krasni obločni mostič iz belega marmorja »Ponte dei Sospiri« (most vzdihov).

Ta mostič nad ozkim kanalom za palačo se vidi posebno lepo s sosednjega mosta, Ponte delle Paglie, na Rivi degli Schiavoni. Zločinci, katere so prepeljali iz Prigionov v palačo dožev preko »mostu vzdihov«, so bili izgubljeni za to življenje. V kamenitih kletih Pozzi so jih obglavili ali pa zadavili, in luči solnce niso videli nikdar več...

Najlepši in največji most v Benetkah je sveda Ponte di Rialto preko Velikega kanala. 48 m je dolg in 22 m širok; na obeh straneh se vpenja kvišku, proti sredini je raven. Na obeh straneh stoje vrhu mostu prodajalnice. Obok ima širino 28 m. Ograjata ga galeriji okroglih obočnih oken, ki se končujeta v visoke portale. Tu je promet največji; pod mo-

stom švigajo neprestano gondole, barke in parniki, preko mostu pa se gnete občinstvo. Na večer pa se zberó tu benečanski pevci in pevke na svoji barketii ter prepevajo svoje hrepeneče pesmi. Moški in ženski samospevi se vrsté z zbori, v širokem krogu pa poslušajo Benečani in tuji v svojih gondolah. In mesec obseva palače in gondole ter poljublja s svojimi mrzlimi žarki šumljajoče valove...

Ne bom opisoval nadalje še drugih znamenitostij Venezije. Accademia di Belle Arti ima v 20 sobanah nebroj najznamenitejših in modernih umotvorov Tiziana, Tintoretta, Pavla Veroneškega, Bellinija, Boccaccia, Palme Vecchia i. dr. mojstrov iz časov največje slave in moččnosti Benetk.

Cerkve so po svoji arhitektoniki precej slične druga drugi, a vendar ima vsaka toliko različnih dragocenostij in umotvorov najstarejših italijanskih mojstrov, da bi zaslužila vsaka svoj popis. Te cerkve so pravi muzeji slik in tipov, a vsaka ima vrednost milijonov. A te slike in ti kipi so taki, da bi jih naši duhovniki zelotje gotovo nemudoma pometali v največjo temo ali pa bi jih zavili v rjuhe in plašče... H kipom pa bi poklicali najnerodnejšega kamnoseka, da jim

notranji češki jezik, zato jim bo treba položiti k nogam drug dar, da se zabrani nemška obstrukcija, kajti Čehi tudi strogo nasprotujejo spravi, slični oni z leta 1890. temveč zahtevajo, da postopa proti njim vlada častnejše in pravičnejše.

Kralj Viktor Emanuel v Berlinu.

Dne 27. t. m. pride italijanski kralj v Berlin, kjer bo gost Viljema II. Kralj bo imel seboj sijajno spremstvo. Poleg zunanega ministra Prinettija prideta tudi minister kraljevske hiše, senator generalni lajtnant Ponzio Vaglia in prvi generalni pobočnik, generalni lajtnant Brusatti, najvplivnejša moža na italijanskem dvoru. Brusatti je baje najintimnejši zaupnik kralja. Zato se sodi, da bo igral še veliko politično vlogo. Kralj se bo vozil preko Švice, kjer ga pozdravijo predsednik Zemp in štirje člani zaveznega sveta v Göschenenu. V Berlinu ne pridejo iz parad, zato bo tudi sprejem kralja dolga veriga vojaških parad.

Samostanske šole na Franco-skem.

Pobožnost je lepa čednost, katero mora tudi najbolj zakrknjeno srce ceniti in občudovati. Toda v Saint-Meenu se je pokazal nedavno nenavaden slučaj pobožnosti in vdanosti v Boga. Kmetje so se siloma uprli zaključanju samostanske šole, zabarikadirali so ves samostan, obmetavali orožnike s kamenji ter jih blagoslovljali z — gnojnico. A ko se je orožnikom po pravcatem boju, pri katerem je bilo na obeh straneh več ranjencev, vendar posrečilo podreti zid ter vdreti ženski samostan, so našli tu nekaj divnega: Sestre so ležale v molitvi, vse zamaknjene, videli so tu le telesa, duše pa so bile gori v nebesih in nikakor niso utegnile brigati se za orožnike in komisarje, vse politične lepodisečim parfumom, katerega so pa sestre pred bitko same pripravljale. Takrat namreč niso bile še njih duše pri Bogu, gibalo se je stoterih pridnih rok, razmišljalo stotero umnih glav, kako bi bilo možno ugnati in poraziti nečloveško, trinoško oblast, ki se upa motiti jih v njih pobožnih poslih. Šele, ko je začela bitka, so zadoneli psalmi in litanije, ki so bile vroče olje na ogenj strastno raznetih kmetov in kmetice.

Buri na Nizozemskem.

Iz Rotterdamu poročajo, da je prebivalstvo iz vseh mest in vasi pridrlo skupaj, ko je izvedelo, da pridejo Botha, Dewet in Delarey. Reka Mas je mrgolela od čolnov in parnikov, ki so pripeljali tujce. Vršile so se prisrčne ovacije in pozdravljanja ni bilo ne kraja ne konca. Buri so bili sprejema jako veseli ter so se vedli prostje in bili zgovornejši kot v Londonu. V Rotterdamu jih je sprejela več tisočglava množica. Župan jih je pozdravil, in Louis Botha je odgovoril, zahvaljuje se v imenu svojih tovarišev za sprejem. Dejal je, da sedaj še ni čas, da bi povedali vse, kar imajo na srcu, da pa izdajo bržčas kmalu spomenico. Buri so se odpeljali nato skozi mesto,

z barbarsko roko odžaga in odpili to in ono, kar je dala človeškemu telesu nad vse modra in čista božja narava, pa bodisi Marijinemu ali Kristusovemu ali kateremukoli telesu.

Najznamenitejše cerkve v Benetkah pa so vendarle S. Maria della Salute, S. Maria Gloriosa dei Frari, S. Giorgio Maggiore na otoku Isola, S. Zaccaria in S. Maria dei Gesuiti.

Tudi ne bom opisoval Arsenalu s svojim zgodovinsko imenitnim muzejem, ki ima 3 nadstropja in 31 soban egiptskih, asirskih in italijanskih starin, mnogo razlikih orožja, slik, kipov iz marmorja, brona in slonove kosti ter lesoreznih umotvorov največje krasote.

Mesto ima ogromno tovarnen, prodajalnic, restorir in kavarn. Povsod bujno življenje, povsod vrvenje prodajalcev in nakupovalcev. V notranjih delih so ulice ozke in zaduhle, saj dajejo visoke hiše zraku le malo prostora. Povsod diši po sadju, siru in po ribah, ob kanalih pa prav neprijetno smrdi po morju, v katero se izteka in meče vse.

Benetke so en sam muzej znamenitih krasot, a preko teden dni bi v njih vendar ne maral živeti! Prezaduhle so in pretesne. Med zrakom ob naših planinah in benečanskim smradom je tolik razloček

kjer so jih pozdravljali vso pot. Buri potujejo v Haag k bolnemu Steijnju in v Utrecht h kraljici. Tudi h Krügerju potujejo ter se vdeležijo pogreba generala Luke Meyerja, katerega je v Scheweningen zadela kap na poti. Meyer je potoval s svojo gospo. V Bruslju pripravljajo za sprejem Burom velike ovacije. Vdeležje se sprejema flamska društva z zastavami. V Londonu je radovedno občinstvo tako tiščalo za Buri, da so morali generali bežati — pač prvič! — pred sitnimi Angleži.

Najnovejše politične vesti.

Košutova slavnost. Podpredsednik neodvisne stranke je govoril s predsednikom zbornice grofom Apponyijem o Košutovi slavnosti. Predsednik je obljubil, da bo prisostvoval z deputacijo zbornice pri slavnosti ter v njenem imenu položil venec na Košutov grob. — Italijansko-nemške trgovinske pogodbe, kakor se govori v političnih berolinskih krogih, se bodo uravnale ob posetu kralja Viktora Emanuela pri nemškem dvoru. — Viljem na Tatre. »Czas« poroča, da pride nemški cesar na Tatre v Jawarzyno lovit divje koze. Posestnik lova je knez Hohenlohe. — Turške privolitve. Porta je pismeno privolila ustanovitev bolgarske trgovske agenture v Serresu. Ponedeljski ministrski svet je določil, da smejo inozemci tudi nadalje riboloviti v turških vodah. — Koerber — izvršten mešetar. Češki listi javljajo, da namestnik Koerber ustavi zgradbo kanalov in uravnava čeških rek, ako se bo češka delegacija ustavljala ogrski nagodbi. Koerber torej že v drugi prodaja kanale. — Iskalni list na cesarja Viljema. Policijska uradnika Václav Vejřík in Václav Olič, ki sta v praškem policijskem listu pomotoma izdala iskalni list na cesarja Viljema, sta bila s tem kaznovana, da je prvi premeščen, drugi pa, ki je bil na vrsti za povišanje v uradu, je tisto izgubil. — Rusko bojno ladije. Po 10dnevem obisku v turških pristanih odplulo iz Trapezunta v Batum. — Srbski pretendent, knez Peter Karadjodjević, je ravno na obisku pri italijanski kraljevski rodbini v Racconigi. Knez je zet črnogorskega kneza Nikole in svak italijanske kraljice. Vest o tem vzbuja radovednost v srbskih listih.

Dopisi.

Z Rake. V teku tega meseca zgotovljena bode tukaj krasna štirirazrednica, grajena z velikimi žrtvami in v zaupanji, da nam bo kaj koristilo. Nadjali smo se, dobiti obenem z novo štirirazrednico tudi novega gospoda nadučitelja ali vsaj še enega družega g. učitelja, ki bode znal zraven rednega poučevanja učiti naše dečke spožlahtnenja sadnih drevesc, katero poučevanje se tukaj silno pogreša.

Sedanaj tukajšnji gospod nadučitelj za novo IV. razrednico sploh ni sposoben, kar je sam priznal s tem, da se je z vso močjo otvoritvi IV. razreda uprl, ako ravno

kakor med kristalno vodo gorskega vreleca in med blatno mlakužo sredi umazane vasi! Zato pa tudi nisem videl tekom poltretjega dne v Benetkah niti enega lepega italijanskega obraza. Suhotna, vela in blede so lica Italijank, suha in medla njih telesa. Zaduhost in vročina jim pač kakor spomladna slana zgodaj zatareta cvetje na obrazu. Ali nekaj lepega imajo tudi Benečanke, to so njih bujni, gosti, kakor žima trdi in zviti lasje, katere nosijo v visoki frizuri, ter njih žive, temne oči z dolgoresastimi trepalnicami. Dekleta iz priprostege naroda nosijo brez razločka preko hrbta ogrnjene velike črne, spredaj do tal segajoče robce, obute pa so navadno v nizke, visokopete šolne. Italijani so večinoma visoki in vitki, gostih črnih kodrov, temnih oči in nekako židovskega tipa. A tudi plavalasih Italijank in Italijanov je že mnogo.

Dan se je že nagibal proti večeru, ko sem obstal na Rivi degli Schiavoni, kjer se je majalo zasidranih nekaj majhnih topničark ter se je zbralo nebroj gondol in barket. Blizu spomenika kralja Viktora Emanuela, ki sedi na dirjačem konju ter dviga v desnici sabljo — malookusno delo kiparja Ferrarja — sem se vkrcal na vaporetto ter odplul na otok Lido.

Vozili smo se mimo elegantnega,

je tukaj 330 za šolo godnih otrok. Sedaj v letu 1902/3 se odpre III. razredna in l. 1903/4 IV. razredna šola, če ravno je dobil gosp. nadučitelj Franc Lunder, da bode IV. razred v novi šoli služil polovico za njegovo nepotrebno stanovanje in polovico za njegovo zelje in repo kisati.

Dne 2. junija t. l. bila je tukaj komisija c. kr. okrajnega šolskega sveta v zadevi, se li odpre IV. razred v Raki ali ne. Pred to komisijo pripeljal je g. nadučitelj Lunder najbolj nevedne kmete-analfabete, kateri so bili od njega dobro nafarbani in so v njegovi navzočnosti od gospoda c. kr. okrajnega glavarja zahtevali, da se na nobeden način IV. razred na Raki ne sme odpreti, ker če se človek manj uči in manj zna, bolje je za kmeta. Solze pridejo človeku v oči, ko vidi danes nadučitelja v vrstah takojšnjih ljudi s takojšnjimi zahtevami. Ker je bila omejena komisija pravična, je za to pot g. Lunderu pošteno spodletelo in se odpro novi razredi na Raki tako, kakor je zgoraj omenjeno.

Sedaj nam dela zopet skrbi, kakošno novo učno moč še dobimo. Če smo prav poučeni, prosila je za III. učno mesto tukaj druga hčer, učiteljica našega g. Lundera in če ta to mesto dobi, nam ne bode z novo šolo čisto nič pomagano. Sam g. nadučitelj Franc Lunder je eden najslabših učiteljev na Kranjskem, njegova prva hčer, g. učiteljica tukaj pa nič boljša. Ne vemo sicer, kakošen ugled on kot tak pri svojih naprej postavljenih vživa, vemo pa, da se otroci, ki pri njem šolo obiskujejo, grozno malo ali pa čisto nič ne nauče, žalostno, pa vendar resnično, da je tukaj veliko takojšnjih ljudi in otrok, ki so pri g. Lunderu 7 in 8 let šolo obiskovali, pa se še podpisati ne znajo.

Apelujemo s tem na c. kr. okrajni šolski svet, da nam blagovolji preskrbeti potrebne učne moči, da se bode našo mladino bolje poučevalo in zraven rednega poučevanja tudi naši dečki požlahtnenje sadnih drevesc učili. Naša solčna Raka je eden prvih krajev za sadjerejo na Kranjskem, vendar se radi neznanja ali malomarnosti gospoda nadučitelja Lundera naši dečki požlahtovanja drevesc nič ne uče. Sedaj je prostor za prostorno šolsko drevnico tukaj pri rokah, katera se do pomladi uredi in se tukaj nujno potrebuje zato vzornega veččaka učitelja.

Gospodom kompetentom se ni potreba bati radi tega dopisa, da mi tukaj gospode učitelje sploh sovražimo. Mi jih visoko čislamo. Evo dokaz: pri volitvi v državni zbor dobil je tukaj gosp. učitelj Jelenc ogromno večino 305 proti 153 glasom, ako ravno sta g. naučitelj F. Lunder in njegova prva hčer, gđ. učiteljica tukaj najstrastneje agitirala proti njemu.

Raški kmetje.

Rimski klerikalizem in še to in ono.

XXI.

Kdor vestno in nepristransko primerja Kristusove nauke s tem, kar tirja

cerkev, odkar je zmagala v nji klerikalna struja, pride hitro do spoznanja, da sta klerikalizem in vera Kristusova dve nasprotji, ki drugo drugo izključujeta, in da uganja klerikalizem najhujšo, naravnost bogokletno zlorabo Kristusovih nauk.

Kristus je učil: »Veste, da knezi narodov nad temi gospodujejo, in poglavarji jim vladajo. Ne bo pa tako med vami. Nego, kdor hoče velik postati med vami, bodi vam služabnik, in kdor hoče prvi biti med vami, bodi vam hlapec. Kakor sin človečji ni prišel, da bi mu služili, nego da služi. (Evang. Matevž 20, 25—28.)

Klerikalizem pa uči, da je »namestnik Kristusov« postavljen nad vse kralje in cesarje, da mu mora biti pokorna vsaka posvetna oblast, ker je papež cesar vseh cesarjev, avtoriteta vseh avtoritet in neomejeni gospodar nad državami in nad narodi ter nad življenjem in imetjem vsakega posamičnika.

Sveto pismo uči: »Bodite torej podložni vsaki stvari človeški zavoljo Gospoda; bodisi kralju, kakor najvišjemu, bodisi poglavarjem, kakor po njem poslanim, ker tako je volja božja. (1. Peter 2, 13, 14) — »Vsaka duša naj se višim oblastim podlagi. Zakaj treba je podlagati se, ne samo zavoljo jeze, nego tudi zavoljo svesti. Kajti zato tudi davke plačujete, zakaj služabniki so božji (posvetne oblasti) pa se ravno s tem stanovito pečajo (da izvršujejo božji red v posvetnih zadevah). Dajte torej vsem, kar ste dolžni: Komur davek, davek, komur mito, mito. (Rimlj. 13, 1—7.)

Klerikalizem pa uči, da posvetne postavbe sploh nimajo nobene veljave ne za papeža, ne za najobskurnejšega duhovnika, da sme papež vsako postavbo razveljaviti in da duhovščina ni dolžna spoštovati zakone tiste države, v kateri živi, da ni podvržena cesarskim oblastnim in sodnijam, pač pa oproščena vseh davkov in doklad.

Pač prav je imel verni rimsko-katoliški škof Hefele, ko je po vatikanskem koncilu 25. januarja 1871. označil nasprotje med vero in klerikalizmom piseč: »Živel sem mnogo let v veliki zmoti. Mislil sem, da služim katoliški cerkvi, a služil sem spaki, ki sta ga iz nje ustvarila romanizem in jezuitizem. Šele v Rimu mi je postalo jasno, da to, kar se tam dela in uganja, imale zunanost in ime kristijanstva; jedro je do cela izginilo. Vse je popolnoma poznanjeno.«

A tega istega mnenja so bili tudi drugi odlični škofje, avstrijski in nemški, in so svoje res kristijanske, a odločno protiklerikalno stališče posebno energično zastopali v slovečem protestu z dne 10. aprila 1870, ki so ga vložili na vatikanski koncil.

Ko bi bili ti škofje ostali sami sebi zvesti in zvesti svojemu prepričanju, bi bilo danes pač bolje v katoliških deželah. Toda klerikalizem ima v cerkvi vso oblast in je tudi te škofje ubil, drug za drugim so se udali. Udali so se tudi tako neodvisni in pogumni možje, kakor dunajski kardinal Rauscher ali praški kardinal Schwarzenberg. In nazadnje se je udal tudi veliki vladika Strossmayer. Sicer je imel Strossmayer še ta brezprimerni pogum, da ni pustil v svoji škofiji razglasiti dogme o papeški nezmotljivosti, kar je po cerkvenih predpisih uprav kapitalen zločin, ali končno

ljajo z damami. Gola meča in kolena ne ženirajo nikogar...

Zmračilo se je docela. Od obrežja pred »Cursalonom« done semkaj akordi koncertne godbe in pred »hotelom Lido« se je zbralo najizbranejšo občinstvo. V velikem, elegantnem salonu s krasnimi kristalnimi lestenci je prezaduhlo, zato sedi vse na obrežju ter večerja. In pred nami se razprostirajo Benetke; le posamezne konture se razločijo. Na obali in na trgih pa žare tisoči in tisoči električnih luči. Hladen veter pihlja z morja.

In parnik me je odpeljal zopet na trg sv. Marka, ki ga strážita na silnih stebrih krilati lev in sv. Božidar.

In zopet se zrinjajo množice iz vseh ulic in kanalov na trg, kjer so se vršile nekdanjajsijajnejše slavnosti ob kronanju dožev, odkoder so odhajale nepremagljive vojne čete na morje v boj proti svetovnim kraljestvom, kjer so se dogajale najrazkošnejše veselice, narodni bali in najbakhantnejše maskarade, — na trg, ki je videl toliko bleska, slave, čednosti in greha, a tudi groze in krvi —, h koncertu in flirtovanju... Zopet grmé in zvené bujni akordi med prelestnimi palačami in človek se potaplja s svojo dušo v njih, kakor v morju ter se dviga z njimi tja v nebo večne krasote... (Dalje prih.)

je tudi on odnehal. Udal se je pač le v nadi, da pridobi s tem podporo Vatikana za narodna prizadevanja Hrvatov in v obče južnih Slovanov. Kot dalekoviden mož je spoznal, da bi južni Slovani, če bi jih Vatikan res podpiral z vso svojo silo, lahko postali znamenit faktor in lahko v narodnem oziru vse dosegli. Ne vem, s kakimi obljubami so vatikanski krogi tedaj pridobili Strossmayera, da je odjenjal, prepričani pa smo, da je Strossmayer le iz zgoraj označenega namena storil žrtev, da je pripoznal papežovo nezmotljivost.

Nade njegove se niso izpolnile. »Rim ni bil še nikdar mož beseda — kdor je z Rimom paktiral, je bil še vedno prevaran«, je nekdaj v du najskem parlamentu zaklical Hasner. Tudi Strossmayer se je zastojal žrtvoval. Rim je pač pripravljen izkoristiti Hrvate in južne Slovane sploh, izkoristiti jih za rimske namene, storil pa ni zanje nič in jih hladnokrvno pustil na cedilu celo v taki zadevi, kakor je svetojeronimska afera. V tej zadevi je Vatikan osmešil in osramotil Hrvate pred vso Evropo. A Hrvatje? Bilo je nekaj nevolje, nekaj rekriminacij, sicer pa so ostali Hrvatje zvesti služabniki Rima — suženj, ki poljublja bič, s katerim je bil tepen!

Velikanski so cilji, za katerimi stremljiv klerikalizem. Kakor se rimski škof ni plašil polastiti se poganstvo-religioznega naslova rimskih cesarjev, naslova »pontifex maximus«, tako se tudi ne plaši, hrepeneti po posvetni veljavi njegovih poganških vzorov, in kakor ti poganški cesarji na usta Seneke, tako govori tudi rimski papež:

»Izmed vseh umrljivih sem izvoljen jaz, da na svetu zavzemam mesto Boga. Jaz sem sodnik nad življenjem in smrtjo narodov. V mojeroke je dano, kaka bodi komu usoda in kakega stanu bodi kdo. Meni je odločiti, katere narode je uničiti, katere kralje zaslužniti in komu je podeliti kraljevski diadem.«

To je politična stran rimskega klerikalizma.

Dnevne vesti

V Ljubljani, 21. avgusta.

— **Osebnosti.** Gozdni asistent gosp. Viljem Pohl v Idriji je imenovan gozdnim in domskim oskrbnikom.

— **Ljubljanska realka** praznovala bode letos, in sicer 4. oktobra, petdesetletnico svojega obstanka. Dasi zavod v jezikovnem oziru nikakor ne zadostuje potrebi, vendar bi se gotovo tudi nekdanji slovenski dijaki tega zavoda udeležili 50. letnice in bi ta ali oni tudi kaj prispeval za nameravano jubilejsko ustanovo. Žal, da se kaže, kakor bi se hotelo Slovincem udeležbo onemogočiti. Odbor za to slavnost razpoložljivi namreč samonemška vabila in tudi vse priprave kažejo, da bo slavnost imela nemški značaj, — kar je za Slovence naravnost žaljivo. Realka ni nemški zavod, ampak učni zavod, na katerem je vsled krivice in nasilnosti učni jezik nemščina, in ker ta učni zavod služi tudi Slovincem, imajo ti pravico zahtevati, da se jih spoštuje in da se pri taki slavnosti varuje načelo ravnopravnosti.

— **Češki pevci v Ljubljani.** Kakor smo že javili, pride jutri popoldne ob polu trih iz Postojne 39 Čehov, med njimi 20 najboljših pevcev svetovno slavnega pevskega zbora »Hlahol« iz Prage. Želeti je in umestno je, da se bratje Čehi na kolodvoru dostojno sprejmejo in pozdravijo od strani občinstva ljubljanskega in osobito še od zastopnikov slovenskih društev. Sicer je vse potovanje bratov Čehov res neoficijelno in popolnoma zasebno, vendar nas veže naša dolžnost, da jim skazemo svojo pozornost. Posebna vabila na društva se ne bodo izdala. — Zvečer ob 8. uri bo intimen, prijateljski sestanek Čehov in Slovencev na vrtu »Narodnega Doma«, ob slabem vremenu pa v Sokolski dvorani, ki se za ta slučaj odpre. Program koncertne zabave obseja po večini nam do sedaj še popolnoma neznan skladbo. Pevci so tako ljubeznivi, da pojo na korist »Podpornemu društvu za slovenske velikošolce v Pragi.« Vstopnina 30 kr.

— **Zagrebska slavnost.** Na včerajšnjo notico iz pevskih krogov, s katero se našemu poročilu o zagrebskih koncertih očita napačna sodba glede obeh ljubljanskih pevskih društev, ki sta v Zagrebu nastopili, češ, da je vendarle »Slavec« bolje pel nego »Ljubljana«, za kar se v dokaz navajajo »Narodne Novine«, naj

dodamo še sledeče jasnejše podatke. Pred vsem konstatujemo, da nam niti na misel ne prihaja, da bi se morebiti potegovali za jedno ali drugo društvo; nam sta obe ljubljanski pevski društvi i »Ljubljana« i »Slavec« (navajamo jih po abecednem redu) jednako dragi in ljubi in ne delamo med njima prav nobenega razločka. Naša sodba je bila torej čisto objektivna in je odgovarjala neovrtni dejanski resnici, da je v Zagrebu »Slavec« nekoliko zaostajal za »Ljubljano«. Svojo sodbo vzdržujemo tudi danes v polni meri. Resnici na ljubo pa se izražamo s strogega muzikalnega stališča še natančneje o vspehih obeh društev v Zagrebu tako le: »Ljubljana« je »Pevčevo molitev« splošno pela prav dobro. Glasovni material je bil svež in precej mogočen. Kar je pa popolni vspeh nekaj pokvarilo, je bil prvič tenorsolo z neizsolanim, precej surovim glasom in z malo muzikalno sigurnostjo. Pri zadnjih taktih sola je moral zadaj potihoma, toda vendar čutno peti še drug pevec, da je solistu osigural čisto intonacijo in ga vodil. Dalje prvi tenorji niso visokega a peli čisto in prosto, ampak stisnjeno in zato ne lepo, in tudi g. Polasek običajno bolje poje nego je sedaj. Vendar to so le bolj malenkostne hibe. Splošen vtis je bil vključno njim povoljen. Zdaj pa »Slavec«. Prvi del Čerinove pesmi »Domu« je pel primerno dobro, vendar pa glasovi (gotovo vsled prehlajenja, ki se je pri »Slavecu« bolj poznalo nego pri »Ljubljani«), niso bili tako sveži, kakor smo jih navajeni slišati v Ljubljani. Prvi tenor sta držala samo dva, gospoda D. in K. Drugi modulatorično teži del skladbe od 21. takta (piu lento) začeni pa je bil slab. Najprvo je motil nelep glas že iz gledališča dobro znana, sicer nad vse marljivega in vestnega pevca prvega basa g. Č., ki se je iz vseh drugih prvih basov neprijetno slišal. Drugič ni prvi bas v 25. taktu (v 5. piu lento) čisto intoniral molterce as, vsled tega tudi ne drugi tenor, in posledica temu je bila, da so bili vsi naslednji modulatorični takti nečisti, posebno 26. in 27., in šele močno nastopanje prvega tenorja v 28. taktu je spravilo vse zbor v zadostno ravnotežje. Tudi težka intonacija poltonov drugega basa v 29., 30. in 31. taktu ni bila čista. Naslednji takti ritardanda in a tempo so šli zopet primerno dobro kot v začetku. Najslabši pa so bili takti od crescendo do accelerando dalje, 38. do 43. Pri teh šestih taktih se je bilo bati, da pevci popolnoma zavozijo, in šele 44. takt s sledečo »corono« je prinesel povsem rešitev in poslušalcem notranji mir. Tretji del skladbe so pevci začeli zopet popolnoma pravilno v taktu in intonaciji in peli so dobro; vendar pa so bili očitno deprimirani vsled ravnokar označenih nezdod, zato petje ni bilo več tako navdušeno kot v prvem delu. Visoki a v 62. taktu pa je gotovo nadkriljeval tenoriste »Ljubljane«. Naše mnenje le, da si je »Slavec« izbral nekoliko pretežko skladbo. »Ljubljana« je prav zaradi tega tudi imela lahko prednost, ker je pela lažjo skladbo. Glede aklamiranja od strani Hrvatov gre pa — bodimo odkritosrčni — prav mnogo na rovaš slovenske narodnosti. Hrvatje bi bili v svoji taktosti navdušeno sprejeli in pohvalili vsako slovensko društvo. Kar se pa tiče »Narodnih Novin«, je od pisca citirano mesto očitno pomota. Kajti nekaj odstavkov prej se v istem poročilu in isti številki lista razvrščajo pevski zbori po kakovosti vspehov, in tam se navaja »Ljubljana« v prvi skupini med onimi društvi, ki so se odlikovala s preciznostjo in zaokroženostjo izvajanja, »Slavec« pa v drugi skupini med onimi društvi, ki so se »dobro ponjela«.

— **Z Vrhniko** se nam piše: Da »Slovenec« ne laže, je vsakemu znano, kdor ga ne bere. Sedaj kar besni, ker je dobil ateist Žlindra nezaupnico. Prvi dopisnik, nekdaj velik prijatelj pobožne in poštene Komarjeve Jerice, našel je samo enajst liberalcev v srenskem zastopu, druge je pogoltnil, sodnega svetnika pa je kar degradiral v adjunkta. Molčali smo, saj ni vredno, da bi človek na take čenče odgovarjal. Saj vemo, kam pes tacó moli. — Včeraj pa se je začel napenjati kakor žaba domači politikar gospod Fronc. Kar pene so tekale od »Katoliškega doma« do kaplanije. Škoda vas, gospod Fronc, ako bi vam jeza škodovala. Za jecljave pridige in hujskanje

smo vam prav hvaležni. Kje bi bil potrebn vodovod in šola, ako bi vas in nepotrebnega Šusteršiča ne bilo, pa ve v prvi vrsti ceniti Vrhniška inteligenca in z njimi drugi pametni občani. — Zaletavata se dopisnika posebno v našega vrlega župana, češ, nismo ga marali več dobri kristjanje. Z mirno vestjo vam povemo, da bi ga bili vi obizili kakor malika Žlindra, da bi le vaš program hotel popisati. Ali to se mu je studilo, ker je mir in priden mož. Gospod Fronc, svetujemo vam, pustite vrhniške liberalce v miru, saj ne boste nobenega spreobrnil. Mi vam tudi vaših katoliških predsednikov ne grajamo, ako se ravno do jutraj po gostilnah pridušajo in tepejo. Misli so različne, mogoče, da še častiti gospod dekan drugo misli kot kaki blebi pritlikovec.

— **Škofjeloška mladina** priredi veselico v prid Kettejevega spomenika dne 24. avgusta 1902 v prostorih slavne Narodne čitalnice v Škofji Loki. Začetek ob pol 9. uri zvečer. Vstopnina 1 K. Prostovoljni darovi se hvaležno sprejemajo.

— **Dijaštvo v Stari Loki** upri zori dne 7. septembra t. l. narodno dramo s petjem »Rokovnjači«. Igra, ki se je igrala z največjim uspehom že opetovano v Ljubljani, Trstu, Celju, Mariboru, Idriji, Črnomlju, Novem mestu in v Dobu, bo gotovo privabila tudi mnogo občinstva iz Loke in okolice.

— **„Lloydovi škandali“.** Tržaški »Sole« pripravlja zopet senzacionalne članke o »Lloyd«, specialno o »delovanju« bivšega »Lloydovega« trgovskega direktorja Jannija. Ta Janni, premeten žid, je v primeroma kratkém času postal milijonar, dasi je pri »Lloyd« imel »le« 16000 K letne plače in živel prav kavalirsko. Janni je moral iti zajedno z bivšim namestnikom Rinaldinijem. »Sole« mu zida sedaj spomenik, sestavljen od samih slučajev korupcije. Res, lepe razmere so vladale pri »Lloyd«, ki dobiva velikanske državne podpore, ki ima monopol, da si obsežnejšega ni misliti, ki pa za povzdigo trgovine ne more ničesar storiti, ker ga posamičniki brezstidno izkoriščajo v svoje namene.

— **Cesar v Pulju.** Cesar bo prisostvoval velikim vojaškim in pomorskim vajam pri Pulju, in sicer pride v Pulj 1. septembra ter ostane tam do 4. septembra.

— **Dezerterji.** Od manevrov pri Kočah na Koroškem je pobegnilo pet vojakov. Klatili so se po Gorenjskem. Včeraj so jih orožniki v Lantovi pri Radovljici zasačili. Dva, Franc Lampe in Jožef Mavrošič sta bila prijeta in ju je danes orožnik uklenjena pripeljal v Ljubljano. Drugi trije Selan, Rožanc in Zupan so ušli.

— **Otrok se je izgubil.** Včeraj popoldne se je v Tivolskem parku izgubil 4letni deček Karol Modic, sin Alojzija Modica v Velikih čolnarskih ulicah št. 8. Bil je v družbi drugih otrok in se je ločil od njih. Ker ni znal sam domov, hodil je po mestu in slednjič prišel na Dolenjsko cesto in je šel po njej dalje do Rudnika, kjer ga je ujela noč. Prenočeval je pri Habetu, kjer so ga danes jutraj našli starši.

— **Selitev kaznjencev.** Danes popoldne selili so se kaznjenci in jetniki z Žabjeka v zapore v novi justični palači. Vseh je okoli 300. Bolniki so se prepeljali z rešilnim vozom, drugi pa z zelenim mestnim omnibusom. Ženske so imele prednost, da so se prve prepeljale v nove zapore.

— **Nezgoda.** Mesarski pomočnik Ivan Šinkovec, pri Mariji Prezeljevi na Sv. Petra cesti št. 65, je predvčerajšnjim v Šolskem drevoredu tele deval iz kože in se pri tem po svoji nepredvidnosti sunil z nožem v stegno desne noge tako, da so ga morali prepeljati v bolnico.

— **Tongo- in Mandingo-karavana** se je ob 12. uri ponoči odpeljala v Zagreb. Na kolodvoru se je bilo zbralo vse polno občinstva, ki je hotelo še enkrat videti zamorce.

— **Z odra padel** je pri stavbi škofjovih zavodov v Št. Vidu delavec Jos. Zamljen iz Kamnika. Padel je 6 metrov globoko in se na glavi in na hrbtu težko poškodoval. Prepeljali so ga v bolnico.

— **Kamen v glavo** je zagnal dvajsetletni deček Leopold Pajsar posestnici Mariji Jarčevi v Korunovih ulicah št. 12 in jo nad levim očesom ranil.

— **Otroci ribo ujeli.** Včeraj popoldne so otroci v bližini prisilne delavnice ujeli v Ljubljanci 4 klg. težko mreno. Riba je bila prišla v plitvo vodo in si ni mogla več pomagati.

• **Najnovejše novice.** Lepa oporoka. Pred kratkim je umrl v Hirschbergu v pruski Šleziji generalni ravnatelj Henkel-Donnersmarkovih zavodov ter je sporočil 3 mil. mark za ustanovitev odgojilnice za otroke delavcev. — Ustreljen od žandarma. V vasi Bratkovicu v Galiciji je ustrelil žandarm v hipni blaznosti gostilničarja Schnepfa. Žandarm je na to izginil. — Izbruh ognjenika. Kakor se poroča iz Yokohame, je izbruh ognjenika uničil celi otok Torishimn, južno od Boninovih otokov. Tudi vse prebivalstvo otoka, kakih 150 ljudi, je našlo pri izbruhu smrt. — Spomenik na oslavo dela. Belgijska vlada je naročila pri kiparju Konst. Meunieru za 250.000 frankov spomenik na oslavo dela. — Kolera. V Egiptu je zbolelo od 15. p. m. 2238 ljudi za kolero, 1696 jih je umrlo. Evropejcev je med temi malo. — Pravična kazen. V Pragi je pred mesarnico s konjskim mesom konj z nogobrcnil šolarja Jožefa Tatíška, ko ga ta ni pustil pri miru. Fant je na glavi nevarno ranjen. — Nesrečna mati. V Zg. Vrchlabju na Češkem se je utopila vdova Šolčeva. V spomladi je njej ponesrečil mož, ostala je v najhujši bedi s 3 še majhnimi otročki — in to jo je gnalo v obupanje.

• **17letno dekle na smrt obsojeno.** V Oseku je bila obsojena na smrt na vešalih 17letna deklica Terezija Neitzler, ki je služila naposled v Novi Bukovici; umorila je svojega nezakonskega, 14 dni starega otroka. Morilka je bila povsem mirna, ko je čula svojo sodbo ter je vložila ničnostno pritožbo.

• **Naročen umor.** Iz Znojma javljajo: Nedavno je zgrabil nekdo mlinarja Schlichtingerja v Vranovu, ko je bil že v postelji, za vrač ter ga je hotel zadaviti. Toda Schlichtinger je planil pokonci in začel se je boj na življenje in smrt. Ko je napadalec videl, da ne more ničesar opraviti, je zbežal. Mlinar je tekel takoj po orožnike, kateri so dobili morilca pri sosedu v skednju. A kakor hitro je zagledal napadalec orožnike, je potegnil revolver iz žepa in se je ustrelil. Bil je 22letni mlinarski pomočnik J. Gabler, s katerim je imela Schlichtingerjeva žena ljubavno razmerje, vsled česar ga je mlinar spodil. Žena je nagovarjala svojega ljubimca in mu celo pisala, naj umori soproga, kar je hotel Gabler naposled tudi res storiti.

Društva.

— **Pevsko društvo „Ljubljana“** vabi tem potom vse svoje člane, da se udeležijo sprejema češkega pevskega društva »Hlahol«, katero pride jutri, v petek, ob polu 3. uri. Člani se zbirajo v društveni dvorani v »Narodnem domu«. Radi večernega koncerta v »Narodnem domu« preloži se skušnja na soboto ob 8. uri.

— **Kamniška podružnica „Slovenskega planinskega društva“** ima svoj občni zbor 23. t. m. ob 8. uri zvečer v Fischerjevem hotelu v Kamniku s sledečim dnevnim redom: »Nagovor predsednika, poročilo tajnikovo in blagajnikovo, volitev jednega odbornika ter posamezni nasveti«. Odbor vabi vse p. n. člane k obilni vdeležbi.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 21. avgusta. Ogrski referentje, ki se udeležijo jutrišnjih pogajanj, so prišli sem. Danes se čuje, da tudi od teh pogajanj ni pričakovati uspeha in da bo končno moral vendar cesar odločiti, dasi bi tega ne storil rad.

Dunaj 21. avgusta. Soproga prezidenta poslanske zbornice grofa Vetterja je danes umrla.

Pariz 21. avgusta. Klerikalni kmetje so naskočili grajščino liberalnega poslanca Constanta Zvezali so služabnike in vse razdejali, ker je bila v dotičnem kraju zaprta redovniška šola.

Carigrad 21. avgusta. Protestu Avstrije, Angleške in Italije glede zvišanja carine na uvoz blaga iz inozemstva, sta se danes pridružili tudi Španska in Belgija.

Haag 21. avgusta. Botha, Delarey in Dewet so odpotovali v Bruselj, kjer jim prirede sijajen sprejem.

London 21. avgusta. Od Sv. Helene se poroča, da je bilo tam ukrcanih 1000 Burov, med njimi general Kronje in njegova žena, ki se popeljejo v južno Afriko.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.